

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

**Методичні вказівки до практичних занять та самостійної
роботи здобувачів вищої освіти механіко-технологічних
спеціальностей другого рівня освіти**

Затверджено
на засіданні кафедри
філософії і суспільних наук
протокол № 11
від 10.06.2021 р.

Педагогіка вищої школи. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти механіко-технологічних спеціальностей другого рівня освіти / Укладач: Колєватов О.О. Чернігів: НУЧП. 2021. 40 с.

Укладач: Колєватов Олексій Олександрович, кандидат історичних наук,
доцент

Відповідальний за випуск: Крук Олександр Іванович, завідувач кафедри
філософії і суспільних наук, кандидат
історичних наук, доцент

Рецензент: Киселиця С.В., кандидат філософських наук, доцент, доцент
кафедри філософії і суспільних наук Національного
університету «Чернігівська політехніка»

Вступ

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є надання здобувачам вищої освіти знань теоретичних основ педагогічної теорії та майстерності, управління навчально-виховним процесом у вищій школі, сприяти активному запровадженню психолого-педагогічних знань в навчально-виховний процес сучасного вузу.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- усвідомлення проблем і тенденцій розвитку педагогіки вищої школи;
- практичне ознайомлення з засобами, формами, методами навчання і виховання студентської молоді, використання інноваційних технологій організації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти;
- оволодіння техніками ефективного педагогічного спілкування та педагогічної взаємодії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- принципи дидактики (навчання) вищої школи;
- архітектуру сучасного педагогічного процесу;
- методи та форми організації навчання у вузі;
- психолого-педагогічні особливості особистості здобувачів вищої освіти та викладача вузу;
- правила ефективного педагогічного спілкування.

вміти:

- застосовувати основні принципи організації навчання і виховання при формуванні змісту навчання і виховання;
- володіти прийомами організації навчально-виховного процесу;
- стимулювати самостійну роботу здобувачів вищої освіти;
- володіти основами навичок аналізу навчально-виховних ситуацій;
- використовувати педагогічний досвід зарубіжних вищих навчальних закладів та сучасні технології навчання;
- аналізувати сучасний стан і головні тенденції розвитку освіти в Україні та шляхи інтеграції системи вітчизняної освіти в європейську і світову освітню систему;
- застосовувати методи й прийоми організації виховного впливу на здобувачів вищої освіти;
- розв'язувати педагогічні конфлікти у різноманітних ситуаціях;
- організовувати ефективну взаємодію в процесі навчання.

Методичні вказівки відповідають змісту робочої програми з дисципліни «Педагогіка вищої школи», де на аудиторну роботу заплановано 30 годин, а на самостійне вивчення – 60 годин.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

1 Педагогіка вищої школи як наука

Становлення педагогіки як науки. Педагогіка вищої школи як наука і як мистецтво. Структура педагогічної науки. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Предмет, мета, завдання та функції дисципліни. Основні напрями реформування вищої освіти згідно Закону України «Про вищу освіту». Гуманітаризація вищої освіти. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI столітті.

2 Історія становлення і розвитку вищої школи в Україні та зарубіжних країнах

Перші школи та університети. Братства: їх значення в розвитку вищої школи XIV – XVII ст. Острозька та Києво-Могилянська академії. Класичні університети України періоду нової та новітньої історії: Львівський, Харківський, Київський, Одеський та ін. Особливості та парадигми університетської освіти. Структура вищої освіти України. Принципи освітньої політики в Україні. Типи вищих навчальних закладів та основні напрями їх діяльності. Нові моделі організації навчального процесу в вищій школі. Вища освіта України і Болонський процес. Основні шляхи реформування вищої освіти.

3 Дидактика як галузь педагогіки. Структура та особливості навчального процесу у вищій школі

Сутність, об'єкт і завдання дидактики. Закони дидактичного процесу. Специфіка дидактичних закономірностей. Принципи навчання. Специфіка принципів навчання у вищій школі. Структура навчального процесу у вищому навчальному закладі. Зовнішні та внутрішні чинники процесу навчання. Показники якості навчання у вищій школі. Мета та зміст освіти у вищій школі.

4 Методи і форми навчання у вищому закладі освіти

Сучасні методи та технології навчання у вищій школі. Нові вимоги до методів навчання за умов НТР і соціального прогресу. Визначення методів навчання у вузі. Різні класифікації методів навчання. Характеристика окремих методів. Традиційне та інноваційне навчання у вищому закладі освіти. Особливості процесу реалізації інновацій. Дидактичні можливості нових технологій. Критерії ефективності технологій навчання. Дистанційне навчання.

Традиційні форми навчання у вищій школі. Лекція як організаційна форма. Види лекцій та їх характеристика. Діяльність викладача і здобувачів вищої освіти на лекційному занятті. Сучасні проблеми лекційного викладання. Організація навчання на семінарському занятті. Види семінарських занять і

методика їх проведення. Методика проведення практичних занять, консультацій та індивідуальних занять.

5 Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти і контроль результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів

Сутність і значення самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Різні класифікації видів самостійної роботи. Основні умови успішності самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Сутність, завдання, функції та зміст контролю результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Види і форми педагогічного контролю, шляхи їх удосконалення. Форми і методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

6 Психолого-педагогічні засади формування особистості здобувача вищої освіти як майбутнього фахівця з вищою освітою

Психологія особистості здобувачів вищої освіти. Розвиток особистості здобувача вищої освіти у процесі навчання і виховання. Психологічна характеристика студентства як періоду юності або ранньої дорослості. Суперечливості та кризи студентського віку. Вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації особистості здобувача вищої освіти як фахівця. Типологічні особливості сучасних здобувачів вищої освіти. Адаптація здобувачів вищої освіти до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Проблема гармонізації міжособистісних стосунків у студентській групі.

7 Особистість викладача вищого навчального закладу

Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Особистість викладача у навчальному процесі. Структура педагогічних здібностей. Самовиховання викладача. Педагогічний імідж та педагогічна культура викладача вищого навчального закладу. Сучасні вимоги до викладача вузу. Професіоналізм особистості викладача. Типологія викладачів. Педагогічна майстерність. Педагогічна техніка викладача. Педагогічна взаємодія як сутнісна характеристика педагогічного процесу у вищій школі. Поняття та стилі педагогічної взаємодії. Поняття педагогічного спілкування та його особливості. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці. Педагогічне спілкування як діалог. Бар'єри в педагогічному спілкуванні, їхні причини та шляхи регулювання. Особливості педагогічного конфлікту. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і здобувачів вищої освіти.

8 Основні напрями виховання студентської молоді

Виховна система навчального закладу. Мета, завдання та зміст виховання студентської молоді. Основні педагогічні принципи виховання. Формування національної і громадянської самосвідомості студентської молоді. Основні напрями реалізації функцій виховання здобувачів вищих навчальних закладів. Роль самовиховання в професійному зростанні здобувачів освіти. Основні напрямки національно-патріотичного виховання в університеті. Розвиток студентського самоврядування як фактор удосконалення виховного процесу.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука

План

1. Становлення педагогіки як науки. Структура педагогічних наук.
2. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
3. Предмет, завдання і функції педагогіки вищої школи.
4. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI ст.

Запитання для самоконтролю

1. Як відбувалось становлення педагогіки як науки?
2. Які педагогічні ідеї реалізувалися в діяльності братських шкіл?
3. Розкрийте структуру системи педагогічних наук.
4. Які проблеми вивчає педагогіка як наука?
5. Що слугує джерелом педагогіки вищої школи?
6. Яке місце посідає педагогіка вищої школи у системі педагогічних наук?
7. Який вплив здійснюють педагогічні галузі на педагогіку вищої школи?
8. У чому полягають зв'язки педагогіки вищої школи зі спеціальною педагогікою?
9. Які здобутки порівняльної педагогіки можуть використовуватися в педагогіці вищої школи?
10. Обґрунтуйте значення здобутків психології для розвитку педагогіки вищої школи.
11. У чому полягає сутність предмета педагогіки вищої школи?
12. Проаналізуйте зв'язки педагогіки вищої школи з іншими гуманітарними науками.
13. Розкрийте сутність основних функцій педагогіки вищої школи.
14. Які завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі?
15. Доповніть перелік завдань педагогіки вищої школи як науки.
16. У чому полягають тенденції розвитку педагогіки вищої школи?

17. Обґрунтуйте основні цілі та напрямки реформування вищої освіти в Україні.
18. Розкрийте сутність парадигми розвитку вищої освіти в Україні в ХХІ ст.
19. Охарактеризуйте принципи, на яких ґрунтується сучасна освітня діяльність.
20. Обґрунтуйте основні ідеї освіти для сталого розвитку.
21. Що є стратегічним напрямом освітньої політики України на сучасному етапі?

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. К.: Либідь, 2006. 422 с.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліґа-Прес, 2003.
5. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
8. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
9. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
10. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
11. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
12. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
13. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
14. Конюх М.С. Формування нової філософії освіти в Україні: Соціально-філософський аналіз: Монографія. К.: Вища школа, 2001.
15. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.

16. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
17. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
18. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
19. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
20. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
21. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
22. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вид-во «Віпол», 2000.
23. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
24. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
25. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
26. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
27. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
28. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
29. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / В.І. Лозова, А.В. Троцько, О.М. Іонова, С.Т. Золотухіна, За заг. ред. В.І. Лозової. Х.: «Апостроф», 2011. 408 с.
30. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
31. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
32. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
33. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.
34. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань».
35. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки.
36. <http://erasmusplus.org.ua/>

Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи в Україні та зарубіжних країнах

План

1. Перші школи та університети.
2. Зародження і розвиток вищої школи в Україні.
3. Особливості університетської освіти. Структура вищої освіти в Україні.
4. Принципи освітньої політики в Україні.
5. Типи вищих навчальних закладів та основні напрями їх діяльності.
6. Вища освіта України і Болонський процес.

Запитання для самоконтролю

1. Де і коли був започаткований один з перших прообразів вищого навчального закладу?
2. Які предмети вивчали у навчальних закладах Стародавньої Греції та у країнах близького і середнього Сходу?
3. Коли і де почалось інтенсивне виникнення європейських університетів?
4. Який навчальний заклад на українських землях відкрито у XVI ст.?
5. Наведіть імена відомих українських історичних діячів, які навчалися в Острозькій академії.
6. Обґрунтуйте за чиїх ініціатив відкривалися вищі навчальні заклади на українських землях.
7. Який внесок братських шкіл у процес становлення вищої освіти в Україні?
8. Чому Києво-Могилянська академія вважалася європейським центром освіти?
9. Хто з відомих історичних діячів здобував освіту в Києво-Могилянській академії?
10. У чому полягає суть просвітницької діяльності Києво-Могилянської академії?
11. Розкрийте розвиток вищих навчальних закладів у XIX столітті на етнічних західноукраїнських землях.
12. У чому полягає сутність концепції державної освітньої політики Росії в XIX ст.?
13. Висвітліть передумови та значення створення Харківського, Київського та Новоросійського університетів.
14. Охарактеризуйте особливості роботи Гімназії вищих наук у Ніжині та створення Ніжинського історико-філологічного інституту.
15. Розкрийте мережу вищих жіночих курсів на теренах України та її роль у розвитку вищої педагогічної освіти.
16. Проаналізуйте тенденції розвитку вищої освіти в Україні за часів Центральної Ради, Гетьманату, Директорії.

17. Покажіть внесок М.І. Пирогова, М.В. Остроградського, В.Н. Каразіна та М.О. Максимовича у розвиток педагогіки вищої школи.
18. Чому К.Д. Ушинський вважається основоположником наукової педагогіки?
19. Розкрийте етапи розвитку системи вищої освіти у післявоєнний період.
20. Розкрийте основні педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського.
21. У чому полягає зміст сучасної парадигми освіти в Україні?
22. Сформулюйте головні протиріччя, що характеризують ідеальну систему освіти.
23. Розкрийте сутність корінного перелому в стосунках між викладачем і студентом.
24. Назвіть основні завдання вищої освіти відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.
25. Визначте складові системи освіти України. Сформулюйте їх призначення.
26. Розкрийте структуру освіти в Україні. Сутність рівнів і ступенів вищої освіти.
27. Дайте визначення наступним поняттям: освітній рівень, професія, спеціальність, спеціалізація спеціальності, кваліфікація.
28. Розкрийте сутність різних рівнів професійної діяльності, проведіть співставлення рівнів професійної діяльності, рівнів НРК та ступенів вищої освіти.
29. Які типи закладів вищої освіти існують в Україні? Чим вони відрізняються?
30. Розкрийте призначення і сутність статусів закладів вищої освіти: «національний» і «дослідницький».
31. Вкажіть власну думку щодо стану вищої освіти в Україні.
32. Проаналізуйте основні тенденції розвитку системи вищої освіти України.
33. У чому полягає сутність Болонського процесу?
34. Які перспективи очікують студентів України за участі в Болонському процесі?
35. У чому сутність європейської системи перезарахування кредитів – ECTS?
36. Схарактеризуйте перспективи розвитку вищої освіти України у зв'язку із входженням у єдиний Європейський простір.
37. Розкрийте сутність змін Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.).

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. 2001. № 1. С. 11 – 17.
3. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. К.: Либідь, 2006. 422 с.

4. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
5. Болебрух А.Г. Нариси з історії громадської самосвідомості (суспільна думка України та Росії XI – XIX ст.). Д.: ПП «Ліра ЛТД», 2008. 452 с.
6. Болонський процес Документи / уклад.: З.І. Тимошенко, А.М. Грехов, Ю.А. Гапон, Ю.І. Палеха. К.: Вид-во Європейського. ун-ту, 2004. 169 с.
7. Большаков В. Болонський процес: плюси і мінуси // Інформаційний вісник. АН вищої освіти України. 2007. № 2(53). С. 11–13.
8. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. К.: ВВП «Компас», 1997.
9. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
10. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
12. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
13. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. Тернопіль: Богдан, 2004. 384 с.
14. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
15. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
16. Горodianська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
17. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
18. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. К.: НТУУ «КПІ», 2006. 544 с.
19. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. К.: ІВЦ Вид-во «Політехніка», 2003.
20. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
21. Конюх М.С. Формування нової філософії освіти в Україні: Соціально-філософський аналіз: Монографія. К.: Вища школа, 2001.
22. Корсак К.В. Світова вища школа: Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: Монографія. К.: МАУП, 1997.
23. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.

24. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
25. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
26. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
27. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: Навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. К.: Знання, 2006. 447 с.
28. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: навч. посіб. К.: Вікар, 2003. 335 с.
29. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Х.: «ОВС», 2001.
30. Мицько І.З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576 – 1636) / За ред. Я.Д. Ісаєвича. К., 1998.
31. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
32. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
33. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
34. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
35. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
36. Охременко О. Вчені ступені і Болонський процес: проблеми і перспективи розвитку вітчизняної науки // Персонал. 2007. № 8. С. 65–69.
37. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
38. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
39. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник. / А.М. Бойко, В.Д. Бардінова та ін.; під заг. ред. А.М. Бойко. К.: ВД «Професіонал», 2004. 576 с.
40. Полонський В. Г. Українській освіті – європейський стандарт: входження України у світовий освітній простір // Актуальні проблеми економіки: науково-економічний журнал. 2007. № 5 (71). С. 76–81.
41. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.

42. Січкаренко Г.Г. Трансформації вищої освіти в незалежній Україні: монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 362 с
43. Сидоренко О.Л. Проблеми реформування системи вищої освіти в Україні: Наук.-практ. посібник для працівників системи освіти. Х.: Торсінг, 2000.
44. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
45. Українська педагогіка в персоналіях: навч. посіб. у 2 кн. / За ред. О.В. Сухомлинської. Кн. 1. X – XIX ст. К.: «Либідь», 2005, 624 с.
46. Українська педагогіка в персоналіях: навч. посіб. у 2 кн. / За ред. О.В. Сухомлинської. Кн. 2. XX ст. К.: «Либідь», 2005, 552 с.
47. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції України. К.: Таксон, 2002.
48. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
49. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / В.І. Лозова, А.В. Троцько, О.М. Іонова, С.Т. Золотухіна, За заг. ред. В.І. Лозової. Х.: «Апостроф», 2011. 408 с.
50. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
51. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
52. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
53. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.
54. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки.

Тема 3. Дидактика як галузь педагогіки. Структура та особливості навчального процесу у вищій школі

План

1. Об'єкт і завдання дидактики
2. Принципи навчання.
3. Структура навчального процесу у вищому навчальному закладі.
4. Завдання освіти, виховання і розвитку особистості здобувача вищої школи.
5. Мета та зміст освіти у вищій школі.

Запитання для самоконтролю

1. Визначте поняття «дидактики вищої школи» та її основні категорії.
2. Назвіть, що є об'єктом та предметом дидактики вищої школи.
3. Які завдання виконує дидактика вищої школи?
4. Охарактеризуйте закони навчання за В.І. Загвязинським.
5. Яка специфіка загальних закономірностей навчання у дидактиці вищої школи?
6. Охарактеризуйте систему принципів навчання.
7. Розкрийте сутність основних принципів дидактики: доступність і зв'язок теорії з практикою. Обґрунтуйте правила їхньої реалізації в навчальному процесі.
8. Що означає принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання?
9. Розкрийте напрями реалізації принципу забезпечення органічної єдності теоретичної і практичної підготовки фахівців вищої кваліфікації.
10. Що відносять до внутрішніх та зовнішніх чинників навчання у вищій школі?
11. Яка структура навчального процесу у вищій школі?
12. Розкрийте особливі риси процесу навчання.
13. Визначте завдання освіти, виховання і розвитку особистості здобувача вищої школи.
14. Які критерії якості освіти запропоновані Болонськими угодами?
15. У чому полягають показники якості навчання у вищій школі.
16. Які моделі освіти склались у світі?
17. У чому полягає мета сучасної вищої освіти?
18. Розкрийте сутність змісту освіти.
19. Якими документами закріплюється зміст освіти у вищій школі?
20. Визначте сучасні напрями оновлення змісту освіти вищої школи.

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Атанов Г. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. Донецк: ДСУ, 2003.
4. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
5. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. К.: ВВП «Компас», 1997.
6. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.

7. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
9. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
10. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
11. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
12. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
13. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
14. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
15. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Х.: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2016. 260 с.
16. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
17. Конюх М.С. Формування нової філософії освіти в Україні: Соціально-філософський аналіз: Монографія. К.: Вища школа, 2001.
18. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
19. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
20. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
21. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
22. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2010. 200 с.
23. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
24. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
25. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
26. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вид-во «Віпол», 2000.

27. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
28. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
29. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
30. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
31. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
32. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
33. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції України. К.: Таксон, 2002.
34. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
35. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / В.І. Лозова, А.В. Троцько, О.М. Іонова, С.Т. Золотухіна, За заг. ред. В.І. Лозової. Х.: «Апостроф», 2011. 408 с.
36. Чайка В.М. Основи дидактики: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2011. – 240 с.
37. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
38. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
39. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
40. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.
41. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань».
42. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки.

Тема 4. Методи і форми навчання у вищому закладі освіти

План

1. Сучасні методи навчання у вищій школі.
2. Традиційне та інноваційне навчання у вищому закладі освіти.
3. Традиційні форми навчання у вищій школі.

Запитання для самоконтролю

1. Наведіть відомі класифікації методів навчання.
2. Який зв'язок між наочними, словесними і практичними методами навчання?
3. Назвіть види організаційних форм навчання у вищому навчальному закладі.
4. У чому полягає зв'язок лекції з іншими формами організації навчального процесу у вищій школі?
5. Охарактеризуйте види лекцій та покажіть їх особливості.
6. Які дидактичні вимоги є обов'язковими для лекції?
7. У чому полягає успішність застосування презентацій на лекціях?
8. Наведіть методичні рекомендації до презентації матеріалу під час лекції.
9. У чому відмінність між семінарським, лабораторним та практичним заняттями?
10. Чим відрізняється семінар від просемінару?
11. Які дидактичні цілі дозволяє вирішувати семінарське заняття?
12. Розкрийте основні функції, які виконує семінарське заняття.
13. Дайте визначення лабораторного заняття. Сформулюйте його дидактичні завдання.
14. Обґрунтуйте завдання викладача на етапах підготовки та проведення лабораторного заняття.
15. Які основні критерії оцінювання якості семінарського, практичного та лабораторного заняття?
16. Для чого проводяться консультації та індивідуальні заняття?
17. Що таке виробнича практика?
18. Розкрийте сутність педагогічної інновації.
19. Які сучасні технології навчання використовуються у вищій школі?
20. Обґрунтуйте дидактичні принципи дистанційного навчання.
21. Розкрийте сутність змішаного навчання.
22. У чому полягає сутність мультимедійних технологій?
23. Які дидактичні вимоги висуваються до мультимедійних засобів навчання?
24. У чому полягають дидактичні можливості електронної інтерактивної дошки?
25. Розкрийте сутність Smart-технологій, їх можливості й переваги, правила застосування

Завдання для самостійної роботи

1. Віднайдіть і законспектуйте 8-10 висловлювань учених-науковців щодо їхнього ставлення до лекції.
2. Ознайомитись з навчальним планом своєї спеціальності та визначити відсоткове співвідношення кількості годин, що відводяться на лабораторні, практичні, семінарські та інші форми занять.
3. Проаналізуйте кілька семінарських чи лабораторних занять з точки зору їх ефективності.

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. К.: ВВП «Компас», 1997.
5. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
6. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
9. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
10. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
11. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
12. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
13. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. 2-е вид., доповн. К.: «Академвидав», 2012. 352 с.
14. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
15. Іванов В. Ф. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування. К.: ІЗМН, 2006. 352 с.
16. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Х.: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2016. 260 с.
17. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
18. Конюх М.С. Формування нової філософії освіти в Україні: Соціально-філософський аналіз: Монографія. К.: Вища школа, 2001.

19. Крилов І. В. Інформаційні технології: теорія і практика. К.: Центр, 2006. 128 с.
20. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
21. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
22. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
23. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
24. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2010. 200 с.
25. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
26. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
27. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
28. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вид-во «Віпол», 2000.
29. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
30. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
31. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
32. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
33. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. К.: Віпол, 2001.
34. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології. К.: Слово, 2004. 616 с.
35. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
36. Танасієнко О. В. Використання технічних засобів навчання в навчальному процесі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/28365/
37. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.

38. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
39. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / В.І. Лозова, А.В. Троцько, О.М. Іонова, С.Т. Золотухіна, За заг. ред. В.І. Лозової. Х.: «Апостроф», 2011. 408 с.
40. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
41. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
42. <http://www.dnpg.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
43. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.
44. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань».
45. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки.

Тема 5. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти і контроль результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти

План

1. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
2. Види самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
3. Передумови забезпечення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
4. Завдання, функції і види педагогічного контролю.
5. Форми і методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке самостійна робота здобувачів вищої освіти?
2. Яким керівним документом регламентується обсяг та організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти?
3. Що є основними ознаками самостійної роботи?
4. Назвіть функції самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
5. Які засоби навчання здобувач вищої освіти може використати в часи самостійної роботи?
6. Розкрийте сутність видів самостійної роботи здобувачів вищої освіти з огляду на місце і час проведення, характер керівництва і спосіб здійснення контролю за якістю.

7. Поясніть види самостійної роботи здобувачів вищої освіти за рівнем обов'язковості.
8. Окресліть види самостійної роботи з огляду на рівень прояву творчості.
9. Охарактеризуйте типові труднощі (соціальні, навчальні, професійні) під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
10. Яка роль науково-педагогічних працівників в оволодінні здобувачами вищої освіти навичками самостійної роботи?
11. У чому полягає сутність інтеграції різних видів і форм навчання у процесі переходу до модульної побудови змісту навчання?
12. Які особливості самостійної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання?
13. Розкрийте сутність самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час лекційного заняття.
14. У чому полягає самостійна підготовка здобувача вищої освіти до семінарських, практичних і лабораторних занять?
15. Розкрийте способи опрацювання навчального матеріалу в часи самостійної роботи.
16. Поясніть сутність підготовки здобувача вищої освіти до виступу на семінарському занятті.
17. Наведіть приклади власних підходів підготовки до практичних і лабораторних занять.
18. Поясніть сутність випереджувальних завдань здобувачам вищої освіти до самостійної роботи.
19. Назвіть функції контролю як спостереження й перевірки успішності здобувачів вищої освіти.
20. Назвіть основні принципи організації контролю й оцінки знань здобувачів вищої освіти.
21. Розкрийте форми й методи перевірки знань здобувачів вищої освіти.
22. Поясніть сутність поняття «тези», методика їх складання.
23. Які вимоги висуваються до підготовки реферату?
24. Розкрийте послідовність написання реферату.
25. Поясніть послідовність і правила написання наукової статті.
26. Назвіть основні функції й призначення колоквиуму.
27. У чому полягають функції та призначення іспитів?

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.

4. Болубаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. К.: ВВП «Компас», 1997.
5. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
6. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
9. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
10. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
11. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
12. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
13. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. 2-е вид., доповн. К.: «Академвидав», 2012. 352 с.
14. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
15. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Х.: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2016. 260 с.
16. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
17. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
18. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
19. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
20. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
21. Малихін О.В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія / Олександр Володимирович Малихін. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. 307 с.
22. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2010. 200 с.

23. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
24. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
25. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
26. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вид-во «Віпол», 2000.
27. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
28. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
29. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
30. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
31. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. К.: Віпол, 2001.
32. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
33. Скуратівська С. П. Особливості організації самостійної роботи студентів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/
34. Танасієнко О.В. Використання технічних засобів навчання в навчальному процесі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/28365/
35. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
36. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
37. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / В.І. Лозова, А.В. Троцько, О.М. Іонова, С.Т. Золотухіна, За заг. ред. В.І. Лозової. Х.: «Апостроф», 2011. 408 с.
38. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
39. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
40. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.

41. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.
42. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань».
43. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки.

Тема 6. Психолого-педагогічні засади формування особистості здобувача вищої освіти як майбутнього фахівця з вищою освітою

План

1. Соціально-психологічні особливості студентського віку.
2. Типологізація здобувачів вищої освіти.
3. Адаптація здобувачів вищої освіти до навчання у вищій школі.
4. Проблема гармонізації міжособистісних стосунків у студентській групі.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке студентство?
2. Які формування відбуваються в період юності?
3. За якими напрямками у період юності відбувається становлення самосвідомості, світогляду та самоствердження індивідуальності?
4. Як особливість темпераменту здобувача вищої освіти впливає на навчальний процес?
5. Які відмінності між юнаками та дівчатами треба враховувати викладачам вищої школи?
6. Розкрийте типологію здобувачів вищої освіти, в основі якої покладена успішність за циклами предметів.
7. Охарактеризуйте типологію здобувачів вищої освіти з огляду на ставлення до отриманої професії та взаємовідносин зі студентською групою.
8. У чому полягає адаптація здобувачів вищої освіти до вищого навчального закладу?
9. Які труднощі виникають у здобувачів вищої освіти 1-го року навчання?
10. Яка система психолого-педагогічних засобів сприяє більш швидкій адаптації першокурсників?
11. Що впливає на ефективність самостійної роботи здобувача вищої освіти першого курсу?
12. У чому причини виникнення проблеми гармонізації стосунків та взаємодії з однокурсниками?
13. Які виникають проблеми у приїжджих здобувачів вищої освіти?
14. Назвіть основні напрямки гармонізації особистісно-середовищних стосунків здобувачів вищої освіти.

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. К.: ВВП «Компас», 1997.
5. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
6. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
9. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
10. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
11. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
12. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
13. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. 2-е вид., доповн. К.: «Академвидав», 2012. 352 с.
14. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
15. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
16. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
17. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
18. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
19. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2010. 200 с.

20. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
21. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
22. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
23. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
24. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
25. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
26. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
27. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
28. Селівестов С.І. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. 1997. № 2.
29. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
30. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
31. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
32. Юрченко В.І. Оптимізація взаємозв'язку у системі «студент-викладач». К.: Либідь, 1997.
33. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
34. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
35. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
36. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.

Тема 7. Особистість викладача вищого навчального закладу

План

1. Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи.
2. Зміст та структура комунікативної культури педагога.
3. Лекторська майстерність викладача як необхідна умова забезпечення результативності навчально-пізнавальної діяльності здобувача вищої освіти.
4. Педагогічний імідж.
5. Протиріччя педагогічної взаємодії і бар'єри в педагогічному спілкуванні, їхні причини та шляхи регулювання.
6. Педагогічна творчість та її особливості. Здібності викладача.
7. Професіоналізм особистості викладача.
8. Авторитет викладача. Типологія викладачів.

Запитання для самоконтролю

1. Хто має право займатися викладацькою діяльністю у вищому навчальному закладі?
2. Визначте наукові ступені, які передбачено у вищих навчальних закладах України.
3. Назвіть нормативний строк підготовки доктора філософії.
4. Ким може присуджуватися науковий ступінь доктора наук?
5. Які вчені звання можуть бути присвоєні науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів?
6. Назвіть основні посади науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
7. Яка тривалість робочого часу науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу?
8. Розкрийте основні види діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
9. Охарактеризуйте права науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів
10. Які обов'язки покладаються на науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів?
11. Розкрийте порядок підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
12. Обґрунтуйте необхідність психолого-педагогічної підготовки для науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
13. Яким основним вимогам має відповідати викладач вищої школи?
14. Назвіть основні функції викладача вищої школи.
15. Які особистісні риси викладача найвище цінуються здобувачами вищої освіти?
16. Охарактеризуйте етичні правила принципу «не нашкодь».

17. Що таке «професійні деформації» і які причини їх виникнення?
18. Чим обумовлені специфічні деформації особистості викладача?
19. У чому полягають особливості формування педагогічної культури?
20. Проаналізуйте основні складові педагогічної культури.
21. Що означає «викладач – засіб передачі культури»?
22. Окресліть поняття педагогічної майстерності та її складових.
23. Поясніть залежність педагогічної культури та педагогічної майстерності.
24. Які основні компоненти включає професійна культура викладача вищої школи?
25. Висвітліть шляхи формування морально-духовних якостей.
26. Яке значення у професійній діяльності викладача відіграють професійні знання?
27. Що таке педагогічний такт?
28. Яку роль для викладача відіграють соціально-педагогічні якості?
29. На чому ґрунтується педагогічний імідж викладача?
30. Розкрийте сутність і зміст психолого-педагогічних умінь викладача.
31. Який комунікативний мінімум викладача вищої школи?
32. Що таке педагогічна техніка і від чого вона залежить?
33. Розкрийте сутність та особливості педагогічного професіоналізму.
34. Доведіть важливість формування педагогічного професіоналізму.
35. Проаналізуйте професіоналізм спілкування викладача.
36. Розкрийте основні шляхи професійного самовдосконалення.
37. Проаналізуйте типологію викладачів вищого навчального закладу.
38. Розкрийте особливості педагогічної праці.
39. Охарактеризуйте шляхи підтримання високої працездатності викладача вищої школи.
40. Що може слугувати найкращим відпочинком для викладача у робочий час?

Завдання для самостійної роботи

Написати есе на тему «Ідеальний педагог».

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.

5. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2011. 248 с.
6. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
9. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
10. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
11. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
12. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
13. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. 2-е вид., доповн. К.: «Академвидав», 2012. 352 с.
14. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Х.: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2016. 260 с.
15. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
16. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
17. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
18. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
19. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2010. 200 с.
20. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
21. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
22. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
23. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
24. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

25. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
26. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
27. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
28. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: підручник / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2006. 606 с.
29. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. К.: Віпол, 2001.
30. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
31. Селівестов С.І. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. 1997. № 2.
32. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
33. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник / В.М. Теслюк, П.Г. Лузан, Л.М. Шовкун. К.: ДАККіМ, 2010. 244 с.
34. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
35. Філоненко М. Психологія спілкування: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
36. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
37. Формування психолого-педагогічної компетентності викладачів: Тренінг-курс для викладачів університету / За ред. Л.О. Савенкової, Г.М. Романової. К.: КНЕУ, 2011. 390 с.
38. Хору́жа Л.Л. Етичний розвиток педагога: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2012. 208 с.
39. Юрченко В.І. Оптимізація взаємозв'язку у системі «студент-викладач». К.: Либідь, 1997.
40. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
41. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
42. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
43. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Основні напрями виховання студентської молоді

План

1. Мета, завдання та зміст виховання студентської молоді.
2. Характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів.
3. Роль самовиховання в професійному зростанні здобувача вищої освіти.

Запитання для самоконтролю

1. Яке пріоритетне завдання сучасної освіти в Україні?
2. У чому полягає мета виховання здобувача вищої освіти?
3. Розкрийте завдання виховання студентської молоді..
4. Проаналізуйте основні педагогічні принципи виховання здобувачів вищої освіти.
5. Доведіть важливість демократизації вищої освіти.
6. У чому важливість формування в студентській молоді національної самосвідомості?
7. Назвіть функції національної самосвідомості.
8. Якими якостями наділена інтелігентна людина?
9. У чому полягають напрями втілення соціальних норм у життя здобувачів вищої освіти?
10. Що таке мистецтво виховання?
11. За якими критеріями оцінюється виховна робота у вищому навчальному закладі.
12. Яка роль самовиховання в професійному зростанні здобувача вищої освіти?
13. Назвіть вектори професійного самовдосконалення здобувача вищої освіти.
14. У чому полягають рекомендації здобувачу вищої освіти щодо власного професійного зростання?

Завдання для самостійної роботи

Написати есе на тему: «Роль засобів масової інформації в системі соціального формування особистості сучасного українця».

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.

2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
5. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
8. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
9. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
10. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
11. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. 2-е вид., доповн. К.: «Академвидав», 2012. 352 с.
13. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
14. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
15. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
16. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
17. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
18. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
19. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – ХХІ, 2014. 534 с.
20. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

21. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
22. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
23. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
24. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
25. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник / В.М. Теслюк, П.Г. Лузан, Л.М. Шовкун. К.: ДАККіМ, 2010. 244 с.
26. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
27. Філоненко М. Психологія спілкування: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
28. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
29. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
30. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
31. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
32. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.

Тема 2. Педагогічний конфлікт

План

1. Конфліктні ситуації та педагогічні конфлікти, причини їх виникнення.
2. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке конфлікт?
2. У чому суть педагогічних конфліктних ситуацій?
3. Проаналізуйте основні види конфліктних педагогічних ситуацій.
4. Які помилки викладача в стилі поведінки сприяють виникненню педагогічних конфліктів?
5. У чому полягають конфлікти, спричинені хибною тактикою педагогічної взаємодії?

6. Назвіть деструктивні функції педагогічного конфлікту.
7. Назвіть конструктивні функції педагогічного конфлікту.
8. Чим відрізняються діловий та міжособистісний педагогічний конфлікт?
9. Розкрийте ознаки педагогічного конфлікту.
10. У яких формах виявляється конфліктна поведінка здобувача вищої освіти?
11. Які є стадії розвитку педагогічного конфлікту?
12. Проаналізуйте способи запобігання педагогічного конфлікту.

Література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
5. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. К.: ЦНЛ, 2018. 384 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
8. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. 566 с.
9. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
10. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
11. Городянська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. 2-е вид., доповн. К.: «Академвидав», 2012. 352 с.
13. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
14. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.

15. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486 с.
16. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с.
17. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
18. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
19. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2014. 534 с.
20. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
21. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
22. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
23. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
24. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
25. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник / В.М. Теслюк, П.Г. Лузан, Л.М. Шовкун. К.: ДАККіМ, 2010. 244 с.
26. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
27. Філоненко М. Психологія спілкування: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
28. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
29. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
30. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
31. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.
32. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном.

Рекомендована література

1. Алексюк Ф.М. Педагогіка вищої освіти України: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 1998. 558 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. К.: Кондор, 2008.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240 с.
4. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2003.
5. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2011. 248 с.
6. Вейланде Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи: практикум. О.: ОНУ, 2019. 90 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр учбової літератури, 2006. 384 с.
8. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д.:, 2014. 416 с.
9. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
10. Кнодель Д.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
11. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
12. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник: К.: Знання, 2005. 486 с.
13. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчально-методичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
14. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / За ред. В.І. Лозової. Х.: ОВС, 2010. 480 с
15. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: Навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. К.: Знання, 2006. 447 с.
16. Малихін О.В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія / Олександр Володимирович Малихін. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. 307 с.
17. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х.: «ОВС», 2001.

18. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
19. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
20. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
21. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вид-во «Віпол», 2000.
22. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
23. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. За ред. З.Н. Курлянд. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
24. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
25. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Вища школа, 2004. 423 с.
26. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: підручник / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2006. 606 с.
27. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. К.: Віпол, 2001.
28. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
29. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Кохавав О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
30. Тєслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник / В.М. Тєслюк, П.Г. Лузан, Л.М. Шовкун. К.: ДАККіМ, 2010. 244 с.
31. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
32. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студентів. К.: Академвидав, 2006. 352 с.
33. Формування психолого-педагогічної компетентності викладачів: Тренінг-курс для викладачів університету / За ред. Л.О. Савєнкової, Г.М. Романової. К.: КНЕУ, 2011. 390 с.
34. Хоружа Л.Л. Етичний розвиток педагога: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2012. 208 с.
35. Чайка В.М. Основи дидактики: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2011. 240 с.

Додаток А – Питання до заліку з курсу «Педагогіка вищої школи»

1. Становлення педагогіки як науки. Структура педагогічних наук.
2. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
3. Предмет, завдання і функції педагогіки вищої школи.
4. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у ХХІ столітті.
5. Перші школи та університети.
6. Зародження і розвиток вищої школи в Україні.
7. Особливості університетської освіти.
8. Структура вищої освіти в Україні.
9. Принципи освітньої політики в Україні.
10. Типи вищих навчальних закладів та основні напрями їх діяльності.
11. Вища освіта України і Болонський процес.
12. Об'єкт і завдання дидактики.
13. Принципи навчання.
14. Структура навчального процесу у ВНЗ.
15. Завдання освіти, виховання і розвитку особистості здобувача вищої освіти.
16. Мета та зміст освіти у вищій школі.
17. Сучасні методи навчання у вищій школі.
18. Традиційне та інноваційне навчання у вищому закладі освіти.
19. Традиційні форми навчання у вищій школі.
20. Організація та види самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
21. Передумови забезпечення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
22. Завдання, функції і види педагогічного контролю.
23. Форми і методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.
24. Соціально-психологічні особливості студентського віку.
25. Типологізація здобувачів вищої освіти.
26. Адаптація здобувачів вищої освіти до навчання у вищій школі.
27. Проблема гармонізації міжособистісних стосунків у студентській групі.
28. Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи.
29. Зміст та структура комунікативної культури педагога.
30. Лекторська майстерність викладача як необхідна умова забезпечення результативності навчально-пізнавальної діяльності здобувача вищої освіти.
31. Педагогічний імідж.

32. Протиріччя педагогічної взаємодії і бар'єри в педагогічному спілкуванні, їхні причини та шляхи регулювання.
33. Педагогічна творчість та її особливості. Здібності викладача.
34. Професіоналізм особистості викладача.
35. Авторитет викладача. Типологія викладачів.
36. Мета, завдання та зміст виховання студентської молоді.
37. Характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання здобувачів вищої освіти.
38. Роль самовиховання в професійному зростанні здобувача вищої освіти.
39. Конфліктні ситуації та педагогічні конфлікти, причини їх виникнення.
40. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання

ЗМІСТ

Вступ.....	С. 3
Тематика лекційних занять.....	С. 4
Плани практичних занять.....	С. 6
Тема 1. Педагогіка вищої школи як науки.....	С. 6
Тема 2. Історія становлення і розвитку вищої школи в Україні та зарубіжних країнах.....	С. 9
Тема 3. Дидактика як галузь педагогіки. Структура та особливості навчального процесу у вищій школі.....	С. 13
Тема 4. Методи і форми навчання у вищому закладі освіти.....	С. 16
Тема 5. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти і контроль результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.....	С. 20
Тема 6. Психолого-педагогічні засади формування особистості здобувача вищої освіти як майбутнього фахівця з вищою освітою.....	С. 24
Тема 7. Особистість викладача вищого навчального закладу.....	С. 27
Тематика самостійної роботи.....	С. 31
Тема 1. Основні напрями виховання студентської молоді.....	С. 31
Тема 2. Педагогічний конфлікт.....	С. 33
Рекомендована література.....	С. 36
Додаток А – Питання до заліку з курсу «Педагогіка вищої школи».....	С. 38